Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy placu Maryackim l. 9.

Pismo tygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. Ks. Krakowskiego

wychodzi co Poniedziałek w objętości pół arkusza.

Wydawca: Dr. Alfred Zgórski.

Nr. 13. **Poniedziałek**, dnia 27. marca 1876. **III. rocznik.**

Towarzystwa surowcowe.

(W. K.) Śledząc życzenia osób zajmujących się sprawami spółek i śledząc potrzeby kraju, w szczególności zaś potrzeby miast naszych, zauważaliśmy, że od pewnego czasu zaczęły się odzywać coraz liczniej głosy, wzywające nas do zakładania spółek surowcowych. Objaw ten poczytujemy za owoc kilkuletniej pracy, któryśmy osiągnęli przez zakładanie czytelni, stowarzyszeń wzajemnej pomocy a od r. 1871. przez zakładanie towarzystw zaliczkowych.

W kraju naszym zupełnie zaniedbanym pod względem rozwoju ekonomicznego, pracę naszą na polu stowarzyszeń rospocząć musieliśmy byli w powyżej wskazanym porządku. W ten sposób przysposobiwszy umysły ogółu, przekonawszy publiczność nawet mniej oświeconą o korzyściach, wypływających ze stowarzyszeń wszelkiego rodzaju, — obecnie z całą stanowczością powinniśmy przystąpić do pracy około zakładania spółek surowcowych.

Spółki tego rodzaju mogą się rozwinąć tylko w takim razie, jeżeli przystąpią przemysłowcy rzetelni a prawdziwie inteligentni, albowiem w spółkach surowcowych prócz kapitału i kredytu wchodzi w grę handel, który znów wymaga wiadomości obszernych o stosunkach handlowych, wymaga znajomości towarów cen fabrycznych i targowych, znajomości źródeł, z których towary i materyały najlepsze i pod najkorzystniejszémi warunkami warunkami sprowadzać należy. Spółki te wymagają również obszerniejszéj i bardzo troskliwéj administracyi, połączonéj z samego początku z znacznémi stosunkowo kosztami, gdyż przynajmniéj jeden urzędnik pracy téj zupełnie i wyłącznie oddać się musi. Natomiast spółki surowcowe są najkorzystniejszémi dla stowarzyszonych rzemieślników i przemysłowców, albowiem dostarzają one swym członkom najlepszego z pierwszego źródła, a zatém najtańszego towaru. Przez usunięcie choćby tylko jednego pośrednika, wszelkie zyski tego pośrednika przypadają na korzyść stowarzyszonych. Koszta administracyi w ten sposób z całą pewnością będą mieć pokrycie, byle administracya opierała się na zdrowych zasadach gospodarstwa i handlu.

Przystępując do rozpowszechniania spółek surowcowych, pracę tę rozpocząć winniśmy przez zakładanie spółek tego rodzaju dla najliczniejszéj klasy rzemieślników, a mianowicie dla szewców, w połączeniu z rymarzami, siedlarzami i rękawicznikami.

„Towarzystwo handlu skór“ z poręką nieograniczoną już w tym miesiącu zapewne założoném zostanie we Lwowie. Skoro zaś firma zarejestrowaną zostanie i skoro dyrekcya téj spółki załatwi pierwsze czynności administracyjne, cieszyć się będziemy widokiem téj nowéj instytucyi, która setki rzemieślników stolicy uwolni od wyzyskiwania, a któréj rezultatem będzie, że sumy rok rocznie wpływające do kieszeni pośredników, wyzyskujących bez miłosierdzia nieporadność i brak kredytu naszych rękodzielników, pozostaną w rękach stowarzyszonych rzemieślników; a nietylko pojedyńcze rodziny stowarzyszonych podnosić się zaczną pod względem materyalnym, nietylko że wyroby będziemy mieć lepsze i tańsze i że wyroby te łatwiéj wytrzymają konkurencyą z zagranicznémi, lecz spółka lwowska wkrótce zaopatrywać będzie mogła w najlepsze i najtańsze towary, spółki

takie powstać mające w prowincyonalnych miastach naszego kraju.

W tym kierunku w Rudkach, z inicyatywy p. Piotra Zbrożka rozpoczęto już pracę przygotowawczą. Odzywamy się zatém do wszystkich pracowników na polu stowarzyszeń, w szczególności zaś do zarządów towarzystw zaliczkowych, aby z przybraniem fachowych i interesowanych osób niezwłocznie potworzyły komitety do zakładania „Towarzystw handlu skór.“

Patron dr. Maly popierając usiłowania w powyższym kierunku, odniósł się już do spółki poznańskiéj „Ul“ z prośbą o udzielenie informacyi na kilkuletniéj praktyce opartéj, a mianowicie regulaminu, instrukcyi, zarządu, druków i t. p. aby następnie w spółkach naszych tego rodzaju jednakowy, a właściwy sposób postępowania zaprowadzić. W miastach większych, jak: Stanisławów, Sambor, Drohobycz, Przemyśl, Jarosław, Rzeszów, Tarnów, można by przy dobréj chęci i wytrwałości już w bieżącym roku spółki w mowie będące pozakładać.

Na tém miejscu niech nam wolno będzie objawić zapatrywanie nasze na doniosłość spółek handlujących skórami, które w krotkim stosunkowo czasie mogą wpłynąć bardzo korzystnie na stosunki handlowe całego kraju. Obecnie bowiem spółki tego rodzaju rozpoczną czynności od sprowadzania skór z piérwszego źródła dla wyrobów szewców, rymarzy, siedlarzy, i rękawiczników, lecz za parę lat będą mogły zajmować się zakupywaniem skór surowych, któratо gałęź handlu jest nadzwyczaj ważną. Wiadomo bowiem powszechnie, że kraj nasz produkujący mnóstwo skór surowych nie posiada odpowiednio rozwiniętych garbarni, tak iż skóry surowe zakupywane przez wyzyskiwaczy, bardzo wiele przechodzą rąk, zanim wrócą do nas z zagranicy przysposobione do wyrobu. Spółki handlowe skór należycie rozwinięte, zajmą się zatém w niedalekiéj przyszłości zakupywaniem surowych skór i odstawianiem ich do fabryk. Pośrednictwo takie zapewni spółkom bardzo wysokie zyski. Jest zaś wszelka nadzieja, że przez stopniowe kształceniu się na polu gospodarstwa społecznego, wreszcie przestaniemy być pośrednikami fabryk obcych i wydoskonalimy obecne, lub nowe otworzymy garbarnie.

Nowela z d. 8. marca 1876. do ustawy o należytościach.

Nowela powyższa wchodzi w życie dnia 1. maja br.; podajemy więc do wiadomości naszych spółek ważniejsze postanowienia téj noweli.

Na mocy téj noweli (§. 1.) została zmieniona skala stęplowa od weksli, jak następuje:

aż do	. . .		złr. 75	— złr.	5 ct.
nad	75 złr.	do	150 złr.	—	„ 10 „
„	150 „	„	300 „	—	„ 20 „
„	300 „	„	450 „	—	„ 30 „
„	450 „	„	600 „	—	„ 40 „
„	600 „	„	750 „	—	„ 50 „
„	750 „	„	900 „	—	„ 60 „
„	900 „	„	1.050 „	—	„ 70 „
„	1.050 „	„	1.200 „	—	„ 80 „
„	1.200 „	„	1 350 „	—	„ 90 „
„	1.350 „	„	1.500 „	1	„ — „
„	1.500 „	„	3.000 „	2	„ — „
„	3.000 „	„	4.500 „	3	„ — „
„	4.500 „	„	6.000 „	4	„ — „
„	6.000 „	„	7.500 „	5	„ — „
„	7.500 „	„	9 000 „	6	„ — „
„	9.000 „	„	10.500 „	7	„ — „
„	10.500 „	„	12.000 „	8	„ — „
„	12.000 „	„	13.500 „	9	„ — „
„	13.500 „	„	15.000 „	10	„ — „
„	15.000 „	„	16.500 „	11	„ — „
„	16.500 „	„	18.000 „	12	„ — „
„	18.000 „	„	19.500 „	13	„ — „
„	19.500 „	„	21.000 „	14	„ — „
„	21.000 „	„	22.500 „	15	„ — „

i t. d. od każdych następnych 1.500 złr. stępel o 1 złr. wyższy, przyczém jednak kwoty poniżéj 1500 złr. uważane będą za pełne. Najważniejsze formalne postanowienia téj noweli odnoszą się do sposobu uiszczania należytości stęplowych (§. 14.) Odtąd należy weksle wystawiać jedynie na rządowych ostęplowanych blankietach — władze skarbowe mogą wprawdzie na żądanie dostarczać blankietów ostęplowanych dla poszczególnych firm, ale własnych blankietów nie zaopatrzonych rządowym znakiem stęplowym (nie marką stęplową) używać nie można wyjąwszy, jeżeli się je przed wystawieniem wekslu, a zatém przed umieszczeniem jeszcze podpisu wystawiciela, akceptanta i żyranta zaopatrzy w marki stęplowe i do obliterowania t. j. do umieszczenia daty i stampilii rządowéj, dotyczącéj władzy skarbowéj przedłoży. Należytości stęplowe powyżéj 25 złr. opłaca się bezpośrednio co władze skarbowe na odwrotnéj stronie wekslu pokwitować są obowiązane. Wszelkie pisemne prolongaty (a zatém w książkach naszych uwidocznione) poddaje się ponownie ostęplowaniu w ten sposób, że przylepia się markę stęplową na odwrotnéj stronie wekslu i przepisuje się tak, aby słowa np. „prolongowano do....“ rozpoczęto pisać na marce stęplowéj poniżéj cyfry oznaczającéj cenę marki stęplowéj. Na marce

téj nie wolno umieszczać, ani tytułu, ani firmy, ani daty, ani podpisu.

Weksle wystawione na dłużéj, jak sześć miesięcy, lub takie, o których się wié z góry, iż przed sześciu miesiącami zrealizowane nie będą n. p. wystawione wprawdzie na 1, 3 lub 6 miesięcy, ale tak, że z góry dozwolona jest spłata w 12 ratach miesięcznych ulegają ostęplowaniu według skali II. (jak dokumenta). Téjże skali ulegają: a) weksle z klauzulą tabularną t. j. takie, przy których którakolwiek z podpisujących weksel osób dozwala intabulować na rzeczy nieruchoméj pretensyą wekslową, b) weksle, które w tekscie swoim wyrażają, iż na zapewnienie ich dano w zastaw jakąś rzecz nieruchomą, w końcu c) weksle, które zaopatruje ktoś swoim podpisem z dodatkiem: „jako poręczyciel.“ Przy tych wekslach a) b) i c), ostęplowanych według skali II. należy uiszczać ponownie należytość stęplową według téj skali przy każdém żyrowaniu i kwitowaniu, co przy wekslach, ostęplowanych według skali I., wolne jest od stępla.

Jeżeli jednak weksel piérwotnie nie ulegał ostęplowaniu według skali II., a wśród inseresu przez zmianę dodatkową téjże skali ulega, to należy uzupełnić należytość stęplową do wysokości oznaczonéj skalą II. Tak samo postąpić należy jeżeli weksel się zaskarża i prosi się sąd o zaintabulowanie pretensyi wekslowéj na rzeczy nieruchoméj lub o zafantowanie takiéjże nieruchoméj rzeczy. We wszystkich powyższych wypadkach uiszcza się należytość aż do 25 złr. w ten sposób, iż na odwrotnéj stronie wekslu przylepia się marki stęplowe i podaje się do obliterowania władzy skarbowéj nim dodatek, nakładający na weksel należytość według skali II., uwidoczniony został — w wypadkach zaś jeźli weksel podaje się do sądu, to przylepia się uzupełniające marki stęplowe na odwrotnéj stronie wekslu i podaje się sądowi do przestęplowania.

Wszelkie niezastósowanie się do powyższych przepisów pociaga za sobą ten skutek, że weksel uważa się jakoby nie był wcale ostęplowany. Za nieostęplowanie zaś wekslu płaci się karą, a mianowicie przy skali I. pięćdziesiąt razy wyższą, a przy skali II. dziesięć razy wyższą, a obok tego można nawet wejść w kolizyą ze sądem karnym w wypadkach kodeksem karnym przewidzianych. Kto jednak postanowienia te przekroczy a sam o tém władzy skarbowéj doniesie, nim od kogo innego doniesienie uczynionem zostało, to opłaca tylko połowę, obok zwykłéj należytości stęplowéj, jako karę. Nie ma więc rady! musimy się do tych postanowień zastósować, wypadałoby jednak władze rządowe o niektóre rzeczy poprosić: po piérwsze, aby władze sporządzić kazały polskie stęplowane blankiety wekslowe, których dotąd nie ma, powtóre aby kazały sporządzić blankiety na suche (Sola) weksle, bo te w interesie pożyczkowym, a a nie wekslowym (kupieckim) są właściwe, dotąd zaś blankietów stęplowanych na suche weksle władze nie dostarczają.

Ruch stowarzyszeń.

Towarzystwo zaliczkowe w Krośnie. Dnia 2. b. m. odbyło się walne zgromadzenié tegoż Towarzystwa. Między innémi uchwalono na témże zgromadzeniu następujący rozdział zysku z r. 1875.: 18% tytułem dywidendy od udziałów, co czyni: 1.939 86; do funduszu rezerwowego: 642·01; tantiema dla kasyera 100·—; razem: 2.681·87.

Towarzystwo zaliczkowe w Mielcu należy również od dłuższego już czasu do Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Towarzystwo zaliczkowe dla powiatu Rohatyńskiego. Dnia 12. b. m. odbyło się walne zgromadzenie tegoż Towarzystwa. Posiedzenie zagaił p. Alfred Penther przez aklamacyę na przewodniczącego wybrany. Członków obecnych było 45. Dyrektor odczytał sprawozdanie z ruchu Towarzystwa od 22. września po koniec grudnia 1875., które bez dyskusyi do wiadomości przyjętém zostało. Potem odczytał sprawozdanie rachunkowe za czas powyższy wraz z bilansem, które również do wiadomości przyjęto i dyrekcyi absolutoryum udzielono, niemniéj oznajmiono téjże przez powstanie uznanie należyte i podziękowanie za dokładne i staranne prowadzenie spraw. Nastąpił wybór 3 członków do Rady nadzorczéj w miejsce wylosowanych pp. Jana Hirscha, Seweryna Manasterskiego i Henryka Młyńskiego, przy którym ciż sami panowie większością głosów wybrani zostali Odmówiono jednemu kompetentowi przyjęcia na członka do Towarzystwa, z powodu iż się lichwą trudni. W końcu uchwalono przejście do porządku dziennego nad wnioskami niektórych członków a mianowicie, ażeby przy pożyczkach do 50 złr. nie żądać aktu notaryalnego, aby przy dostatecznéj hipotece nie żądano poręczyciela i aby udzielano pożyczki na rok cały, a nie na krótki przeciąg czasu.

Walne zgromadzenie Towarzystwa zaliczkowego w Zbarażu odbyło się dnia 29. z. m. Z zamknięcia rachunków okazało się, że z końcem roku zeszłego wynosiły udziały członków rzeczywiście wpłacone 9.540 złr., fundusz rezerwowy 764, kapitały obce w obrocie 14.306, ogólny zaś obrót kasy w ciągu r. 1875. wynosił 110.109, Z czystego zysku już po odtrąceniu kosztów administracyjnych kwotę 1.125 wynoszącego, otrzymują członkowie w skutek uchwały walnego zgromadźenia 12% dywidendy od udziałów w latach poprzednich wpłaconych. Towarzystwo to istnieje już 4ty rok, a w rozwoju swoim z każdym rokiem znacznie postępuje, obecnie liczy ono 450 członków.

P. Rudolf Körber, notaryusz w Glinianach krząta się około założenia tamże towarzystwa zaliczkowego.

Różności.

Polskie spółki w Prusiech używały dotąd przy firmie dodatku „spółka zapisana," jednak w skutek tłumaczenia pruskich sądów poczynają używać: „spółka intabulowana," który to wyraz odpowiadać me niemieckiemu „eingetragene Genossenschaft" w miejsce którego ustawa austryacka wprowadziła zwrot „Stowarzyszenie zarejestrowane". Dodatku zaś „z nieograniczoną poręką" spółki tamtéjsze nie używają, gdyż ustawa pruska nie zna spółek z ograniczoną poręką.

Zakład rękodzielniczy dla kobiét w Warszawie. W ciągu roku 1875. pobiérało w tymże zakładzie naukę 146 uczennic. Kurs całkowity ukończyło 90 uczennic, nie skończyło 56, z których jednak tylko 18 opuściło zakład, a 38 pobiéra w nim jeszcze naukę. Na kurs kroju sukien uczęszczało 84, na kwiaciarstwo 16, introligatorstwo 15, rękawicznictwo 8, krój bielizny 5, buchalteryą 11. Liczba kończących całkowity kurs nauk była w porównaniu z. r. 1874. większa o 45%. Pisma warszawskie podnoszą jako fakt pocieszający, że „sprawa fachowego kształcenia obiét w Warszawie przeszła z pola krzykliwéj agitacyi, na któ ém zwykle bujnie się krzewią dobre chęci, a pole czynu — na pole pracy."

Bilanse spółek zarobkowych za r. 1875.

Towarzystwo zaliczkowe w Busku. Rachunek strat i zysków. a) Winien. Odsetki wypłacone 52 50; odsetki naprzód pobrane: 957.30; koszta admin.: 240.—; 10% kosztów założenia i mobiliow: 21·91; czysty zysk za rok 1875.: 41·97; razem: 1 313·68. b) Ma. Odsetki pobrane: 1.043 06; odsetki naprzód wypłacone: 30·62; zapasy druków, papiéru i t p.: 240·—; razem 1.313·68. Bilans. Stan czynny. Gotówka: 1.116·01; pożyczki udzielone na skrypta: 8.846·—; Odsetki na rok 1876. naprzód wypłacone: 30·62; koszta założenia i mobiliów: 415·64; wartość zapasu druków, papiéru i t. p.: 240·—; razem: 10·648·27. Stan bierny. Udziały członków: 3033·—; wkładki na rachunek bieżący: 4.300; wierzyciele: 1 500; odsetki na r: 1875. naprzód pobrane: 957·30; fundusz rezerwowy: 816.—; czysty zysk na 1876. rok: 41 97; razem: 10.648·27. Ogólny ruch kasowy: 21.638 90.

Towarzystwo zaliczkowe w Krośnie. Rachunek strat i zysków. a) Zyski. Procenta pobrane: 10.043·02. b) Straty. Procenta wypłacone i skapitalizowane: 2.829·25; procenta pobrane za r. 1876.: 3.037·82; koszta administracyi: 1.494·08; Czysty zysk do podziału na dywidendy i fundusz rezerwowy: 2.681·87; razem: 10.043 02. Bilans. Stan czynny. Gotówka z końcem grudnia 1875.: 1.263·95; pożyczki na skrypta i weksle: 69.153 19; pożyczki na zastawy: 2.997·—; razem: 73.414·14. Stan bierny. Udziały członków: 17.229·—; wkłądki na rachunek bieżący; 49.512·65; procenta pobrane za rok 1876.: 3 037·82; fundusz rezerwowy: 952·80; czysty zysk za rok 1875.: 2.681·87; razem: 73.414·14 Ogólny obrót kasowy w r. 1872.: 370.791 97. Liczba członków 386.

Towarzystwo zaliczkowe w Rohatynie. Rachunek strat i zysków. a) Straty. Procenta wypłacone: 297·55; procenta pobrane za r. 1876.: 868 99; koszta administracyi: 140·02; za 4 miesiące 10% kosztów założenia i mobiliów: 22·83; procenta zaległe za 1875.: 44·42; czysty zysk za 1875.: 4 06; razem: 1.377·87. b) zyski. Procenta pobrane: 1.129·57; procenta pobrane na r. 1876.: 194 12; wartość zapasu druków: 63·18; razem: 1.377·87 Bilans. Stan czynny. Gotówka z dniem 31. grudnia 1875.: 549·83; pożyczki udzielone na skrypta: 11.877 37; procenta na rok 1876. naprzód wypłacone: 194 12; koszta założenia i mobiliów po strąceniu ⅓ od 10%: 661·88; zapas druków: 63·18; razem: 13 346·38. Stan bierny. Udziały członków: 967·97: wkładki na rachunek bieżący: 4.338·94: wierzyciele wekslowi: 6.800·—; procenta na rok 1876. naprzód pobrane: 868·99; procenta zaległe za r. 1875.: 44·42; fundusz rezerwowy: 322·—; czysty zysk za rok 1875.: 4·06; razem: 13.346·38. Ogólny obrót kasowy: 28.769 52. Liczba członków: 162.

Towarzystwo zaliczkowe w Rozdole Stan czynny. Gotówka z dniem 31. grudnia 1875.: 28·73½; pożyczki udzielone członkom: 1.510·75; wydatki założenia po strąceniu 10% 265 79; razem: 1.805·27½. Stan bierny. Udziały członków: 1 310·95½; fundusz rezerwowy: 326·—; odsetki naprzód pobrane: 97·96; reszta zysku z r. 1874.: 19·72; czysty zysk z r. 1875.: 50·64; razem: 1.805 27½.

Towarzystwo spożywcze w Samborze. Bilans. Stan czynny. Wartość artykułów potrzeb domowych: 4.458·33; wartość sprzętów: 136·40; koszta założenia: 82·10; nadpłacona asekuracya: 15·—; gotówka z dniem 31. grudnia 1875.: 876·35; razem: 5.568·18. Stan bierny. Udziały: 1.415·35; fund. rez.: 243 —; długi: 3.733 58; kaucye: 5[illegible]; procenta należące się udziałom za IV kwartał 1875.: 1[illegible]·99; koszta zarządu za IV. kwartał 1875 należące się: 53·13; zysk do podziału: 53·13; razem: 5.568·18. Obrót ogólny w roku 1875. Przychód. Gotówka z dniem 31. grudnia 1874.: 1.178·84; na udziały: 540·28; na fundusz rezerwowy: 209·78; pożyczki zaciągnięte: 2.050 —; za sprzedane artykuły: 15.107·10; kaucye: 279·—; zwrot napłaconych procentów: 6 25; razem: 19.371·25. Rozchód. Zwrócone udziały: 117 86; spłacone długi: 1.810·—; procenta zapłacone od pożyczek: 68·—; procenta zapł. od udziałów: 27·80; kaucye zwrócone: 221·—; na zakupno artykułów: 15.303·21; na zakupno sprzętów: 43·05; funduszowi rezerwowemu: 38·09. koszta założenia: 39·76; koszta administracyi: 710·37; wypłacona lub dopisana dywidenda: 115 76; gotówka z dniem 31/12 1875.: 876·35; razem: 19.371·25.

Odpowiedzialny redaktor Dr. Tadeusz Skałkowski. I. Związkowa Drukarnia we Lwowie Hotel Żorża.